

Sgermova smreka s Pohorja je eno najvišjih evropskih dreves

Sgerm's Spruce from the Pohorje is one of the Tallest European Trees

Robert BRUS*

Izvleček

Brus, R.: Sgermova smreka s Pohorja je eno najvišjih evropskih dreves. Gozdarski vestnik, št. 7-8/95, V slovenščini s povzetkom v angleščini, cit. lit. 17.

V prispevku je predstavljeno eno najvišjih dreves v Evropi, 61,7 metrov visoka smreka (*Picea abies* (L.) Karst.) s Pohorja. Našteta so še druga najvišja evropska in slovenska drevesa. Rastiščne razmere, v katerih raste Sgermova smreka, primerja avtor z rastiščnimi razmerami, značilnimi za druge najvišje smreke v Evropi.

Ključne besede: smreka, najvišja drevesa, Pohorje.

Synopsis

Brus, R.: Sgerm's Spruce from the Pohorje is one of the Tallest European Trees. Gozdarski vestnik, No. 7-8/1995. In Slovene with a summary in English, lit. quot. 17.

The paper introduces one of the tallest European trees, a 61,7 metre tall Norway spruce (*Picea abies* (L.) Karst.) from the Pohorje. Other exceptionally tall European and Slovenian trees are described. Site conditions in which Sgerm's spruce is growing are compared to those characteristic of other tallest European spruce trees.

Key words: spruce, tallest trees, Pohorje.

1 UVOD

1 INTRODUCTION

Višine največjih dreves poznamo po navadi precej slabše kot njihove debeline. Izmera obsega ali premera drevesa je preprosto delo, bistveno drugače pa je z višinami. Izmera višine je časovno zahtevno in drago delo, ki zahteva izkušenega merilca. V nasprotnem primeru lahko pride pri merjenju tudi do grobih napak. Na prostem rastoča drevesa, kakršna je večina najdebelejših, so mnogo lažje opazna in pogostje deležna naše pozornosti kot drevesa v strnjem gozdnem sestoju, med katerimi ponavadi najdemo najvišja. V gozdu vse prepogosto pozabljamo na tretjo dimenzijo in pogledov ne usmerjamo navzgor po drevesu, in ker je izredno višino drevesa tudi sicer mnogo težje zaznati in natančno izmeriti kot izjemno debelino, so seznanili najdebelejših dreves veliko po-

gostejši, zanesljivejši in popolnejši kot seznanili najvišjih dreves. Zlasti na spiskih, ki so rezultat širokih akcij odkrivanja najdreves, je obsegom dodane višine potrebno jemati z veliko mero previdnosti. Kadar se kljub temu, da jih je ocenilo neizkušeno oko, takšni podatki v spisku pojavijo, naredijo več škode kot koristi, kajti s tem izgubijo vrednost tudi tiste višine, ki so bile izmerjene pravilno. Zato je po svoje razumljivo, da največje višine drevesnih vrst pri nas poznamo zelo slabo in da smo do njih pogosto nezaupljivi. Še posebej previdni smo ponavadi pri navedbah drevesnih višin nad 50 metrov.

2 NAJVIŠJA DREVESA V EVROPI

2 THE TALLEST EUROPEAN TREES

Med evropskimi drevesnimi vrstami daje največje višine dosežeta smreka (*Picea abies*) in navadna jelka (*Abies alba*), vendar le redke med njimi presežejo višino 60 metrov.

Kot najvišje danes živo evropsko drevo

* R.B., dipl. ing. gozd., Oddelek za gozdarstvo Biotehniške fakultete, Večna pot 83, 61000, Ljubljana, SLO

navaja Mayer (1984) 63 metrov visoko smreko iz pragozda Peručica na Sutjeski v Bosni in se pri tem sklicuje na Leibundgutovo meritev iz leta 1954 (Leibundgut 1976, 1993). Toda Leibundgut (1976) v istem članku navaja tudi 65 metrov visoko jelko, ki jo je istega leta kot visoko smreko osebno izmeril v Peručici. Ob predpostavki, da po dobrih štiridesetih letih še stoji, in verjetnost za to pri njej ni nič manjša kot pri rekordno visoki smreki, je danes najvišje evropsko drevo verjetno omenjena jelka.

Še višja od jelke iz Peručice bi naj nekoč bila legendarna jelka iz Schwarzwalda z 68 metri višine in prsnim premerom kar 380 cm, toda drevo že dolgo ne stoji več in skoraj sto let starih podatkov o njegovih merah ni mogoče preveriti (Mayer 1979). Prav tako nepreverljivi in nepopolni so Alikalfičevi podatki o 67 metrov visoki suhi jelki, ki naj bi jo nekoč izmerili v pragozdu Čorkova uvala pri Plitvicah na Hrvaškem (Sgerm 1971). Še manj zanesljive so navedbe o 63 metrov visokih drevesih v rezervatu Parangalica na Rili v Bolgariji (Nedelkov), saj v zapisu o njih niso navedeni niti drevesna vrsta niti drugi podatki. V pragozdu Kubany na Češkem sta rastle še visoki smreki z višinama 62 in 58 metrov, vendar nobena od njiju ne stoji več.

Od dovolj dobro dokumentiranih še živih jelk je treba poleg 65-metrške rekorderke iz Peručice omeniti še 60 metrov visoko jelko iz pragozda Biogradska gora v Črni gori (Mayer 1979, 1984) in 58 metrov visoko jelko iz pragozda Čorkova uvala (Mayer 1975). O 58 metrov visoki jelki so poročali tudi iz pragozda Dobroč na Slovaškem (Priesol, Randuška 1967 in Mayer 1979).

Od smrek, ki so danes še žive, je bila poleg najvišje, 63-metrške iz Peručice, prav tam izmerjena še smreka z odlomljenim vrhom, visoka 60 metrov (Leibundgut 1993, Mayer 1979). Še pred odlomom bi naj bila visoka 63 metrov. Kljub visoki starosti je pognala nadomestni vrh. Tudi naslednjo, 57-metrsko smreko, so izmerili v Peručici (Mayer 1979), medtem ko je v Čorkovi uvali najvišja izmerjena smreka visoka 55 metrov (Mayer 1975).

3 NAJVIŠJA DREVESA V SLOVENIJI

3 THE TALLEST SLOVENIAN TREES

V Sloveniji se vsaj do zdaj nismo postavljali s tako visokimi drevesi. V knjigi Po jamborni cesti... v mesto na peku Miroslav Pahor sicer navaja, da so leta 1894 z Rakitne po jamborni cesti do Trsta prepeljali 64 metrov dolg jambor, kar pomeni, da je moralo biti drevo, najverjetneje jelka, visoko najmanj 67 metrov, toda podatek kljub številnim pričevanjem ni ne preverljiv ne povsem zanesljiv. Kotar (1988) navaja smreko, jelko in macesen kot vrste, ki bi naj pri nas dosegale največjo višino in hkrati ugotavlja, da so bila ali so le redka drevesa višja od 45 metrov. Najvišja doslej zanesljivo analizirana smreka pri nas je bila leta 1977 podrti Korenova smreka iz Zasavja s 45,3 metri (Kotar 1977), med jelkami pa sta bili najvišji analizirani jelka s Turna nad Ribnico s 45,6 m (Kotar 1978) in debela jelka iz Trnovskega gozda s 43,8 metri (Sgerm 1971). Presenetljivo je, da vse navedene smreke in jelke po višini prekaša bukev, ki so jo zaradi analize posekali nad Sotesko in ji namerili kar 45,96 metrov, kar je verjetno celo svetovni rekord med bukvami (Kotar 1988).

Navedene višine so zanesljivo izmerjene, saj so bile vse ugotovljene na podrtih ali posekanih drevesih. Tudi med še živimi drevesi je še precej visokih, njihove višine pa so izmerjene bolj ali manj zanesljivo. Črmošnjiška jelka v Rogu je visoka 43 metrov, prav toliko je bila visoka Maroltova jelka na Pohorju, preden se ji je odlomil vrh. Fridrihtajnska jelka naj bi bila visoka 45 metrov, Rajhenavska jelka pa kar 49 metrov (Inventar naravne in kulturne dediščine Slovenije 1991). Še višje so vrednosti, ki jih pri nas dosega smreka. Kotar (1988) omenja, da bi naj po trditvah posameznikov smreka celo presegla 50 metrov, vendar konkretnih primerov ne navaja. Najvišje smreke vsekakor rastejo na Pohorju in v okolici, saj bi naj po podatkih Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine iz Maribora merila Kozjekova smreka s Kozjaka 44 metrov, smreka v Hudem kotu na Pohorju 47 metrov in smreka nad Švajgerjevo žago 51 metrov. Iz istega vira je prišla tudi že precej sporna

informacija o 58-metrski Čebejevi smreki s Pohorja, naravnost neverjeten podatek pa sem pred kratkim dobil od kolegice, ki se je vrnila z ekskurzije po Pohorju. Udeležencem ekskurzije so namreč pokazali tudi smreko, ki bi naj po višini celo presegala 60 metrov. Odločili smo se, da bomo podatek zanesljivo preverili, meritev ustrezno dokumentirali in tako sebi in drugim pregnali senco dvoma o višinah pohorskih velikank.

4 SGERMOVA SMREKA

4 SGERM'S SPRUCE

Sgermova smreka raste na posestvu Rudija Sgerma iz Orlice pri Ribnici na Pohorju. Meritvi z gozdarskima višinomeroma Suunto in Blume-Leiss, ki sta ju v začetku letošnjega poletja opravila predstavnik Uprave Republike Slovenije za varstvo narave iz Ljubljane in Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine iz Maribora, sta pokazali višini 64 in 63 metrov. Izkazalo se je, da gre zares celo v evropskem merilu za drevo izjemne višine. Ker nismo povsem zaupali natančnosti višinomerov, ki merjenju takšnih višin niti niso namenjeni, smo za natančno izmero njene višine prosili doc. dr. Boža Kolerja, dipl.ing.geod. s Fakultete za gradbeništvo in geodezijo. Meritev, kakršna v gozdarstvu ni ravno pogosta in ki glede natančnosti in zanesljivosti ne dopušča dvomov, je izvedel 14.7.1995 z elektronskim teodolitom Kern E 12 in z elektrooptičnim razdalje-merom Kern DM 503. Pri tem je uporabil geodetsko metodo trigonometričnega višinomerstva, pri kateri se meri horizontalna razdalja od instrumenta do objekta, ki mu merimo višino in vertikalni kot oziroma zenitno distanco. Izmerjena višina smreke je bila $61,7 \pm 0,09$ metrov.

Z zares fantastično višino 61,7 metrov je Sgermova smreka seveda najvišja slovenska smreka in najvišje slovensko drevo nasploh, v evropskem merilu pa ji je mesto nekoliko težje natančno določiti, saj za najvišja drevesa, ki jih je pred dobrimi 40 leti v Peručici izmeril Leibundgut, ne vemo, ali še stojijo ali ne. Zaradi znanih razmer tega verjetno še nekaj časa na bomo mogli

preveriti. Toda na osnovi razpoložljivih podatkov lahko s precejšnjo gotovostjo trdimo, da je v Evropi Sgermova smreka med petimi najvišjimi drevesi in druga ali tretja najvišja smreka. Po nam znanih podatkih je tudi najvišje drevo v srednji Evropi.

Sgermova smreka je v mnogih pogledih nenavadna in precej odstopa od značilnosti, ki jih je za najvišja evropska drevesa ugotovil Mayer (1979). Najprej zbudi pozornost njena izredna vitkost. Vse znane smreke podobnih višin so v premeru v prsni višini merile od 140-170 cm, Sgermova smreka ima prsni premer le 108 cm. Njeno prostornino so ocenili na 13 m^3 (Modic 1995) in na 15 m^3 (Sgerm 1980), kar je kar 2-do 3-krat manj kot pri drugih tako visokih smrekah. Smreka ne raste v združbi Abieti-Fagetum, ampak v združbi Dryopterido-Abietetum, matična podlaga pa ni tako kot v večini primerov apnenec, ampak peščen lapor in peščenjak z vložki konglomerata. Mayer (1979) tudi ugotavlja, da dosega smreke največje višine v srednjemontanskem pasu med 800 in 1200 metri nadmorske višine, Sgermova smreka pa raste na nadmorski višini vsega 550 metrov. Sgermova smreka tudi ne raste tako kot prav vse druge rekorderke – v pragozdu, ampak v prebiralnem mešanem sestoju jelke s primesjo smreke in bukve, torej v gospodarskem gozdu, ki pa je vendarle med vsemi gozdnimi tipi pragozdu še najbližji. Zanimivo je, da smreka tudi na splošno največjih višin ne dosega na rastiščih, kjer je v ekološkem optimumu in na katerih tvori čiste sestoje. Njen rastni optimum je na rastiščih, kjer se z relativno nizkim deležem v lesni zalogi pojavlja v sestojih skupaj z jelko in bukvijo, ki ji ustvarjata takšne socialne razmere, da lahko izjemno hitro prirašča v višino (Mayer 1979).

Zanimiva je tudi starost Sgermove smreke. Kotar (1988) meni, da so bili vsi dosedanja rekorderji zelo stari oziroma zelo blizu svoje fizične zrelosti, ta pa je pri smreki nekoliko nižja kot pri jelki. Starost Korenove smreke pri višini 45,3 m je bila 161 let (Kotar 1977), Mayer (1979) pa za najvišje smreke meni, da so večinoma stare celo 300-500 let. Legendarna, 57,6

m visoka nemška smreka, imenovana "Fichtenkönig", ki se je podrla leta 1970, je bila stara 440 let (Schmidt-Vogt 1986). Natančne starosti Sgermove smreke radeljski gozdarji niso poskusili ugotoviti, ker je z vrtnjem ne želijo poškodovati. Sami so njeno starost ocenili na 150 let (Modic 1995), Sgerm (1980) pa je na osnovi izvrta iz zunanjega dela debla starost smreke ocenil na 230 let. Po panju, ki smo ga našli v bližini smreke velikanke, smo ugotovili, da je bila sosednja smreka s premerom nekaj več kot 80 cm stara več kot 200 let. Približno 50 notranjih letnic je bilo pri njej zelo gostih, kar pomeni, da je bila v zgodnji mladosti toliko časa zasenčena. Če predpostavimo, da je bila tudi Sgermova smreka v mladosti nekaj časa zasenčena, in ta predpostavka je utemeljena, saj so drevesa z gosto rastjo v sredini odpornejša proti napadom rdeče trohnobe (Mayer 1979), to pa je pri smreki tudi eden izmed pogojev za doseganje rekordnih dimenzij, potem je njena starost verjetno res okrog 250 let.

Še več smrek in jelk v bližini Sgermove smreke dosega neverjetne višine. Sosednja smreka, ki smo jo prav tako izmerili s teodolitom, je na primer visoka $53,2 \pm 0,04$ metrov. O posebnem biotipu, za katerega bi bilo značilno doseganje takšnih višin, je samo na osnovi fenotipa, ki je rezultat skupnega delovanja genetske zasnove in rastišča, brez eksperimentalnih dokazov težko govoriti. Znano je, da v pragozdu Peručica v bližnji okolici najvišje smreke raste še več kot 20 izredno visokih smrek, ki se od drugih razlikujejo poleg višine tudi po nekaterih morfoloških znakih (Mayer 1979). V tem primeru bi s testi potomstva morda lahko znotraj lokalne populacije ugotovili obstoj posebnega biotipa, s katerim je povezana tudi izjemna rast. Podobno kot pri drugih najvišjih evropskih smrekah tudi pri Sgermovi smreki posebnih morfoloških lastnosti v primerjavi z nižjimi smrekami nismo opazili, zato verjetno drži, da je v genetski zasnovi sicer dana možnost doseganja velike višine, da pa je v tem primeru odlično rastišče tisto, ki je to možnost omogočilo izkoristiti. Po besedah gozdarjev so smreke, višje od 50 metrov, pogoste še v marsikaterem vlažnem in

rodovitnem jarku na Pohorju. Rastiščne razmere na vlažnem pobočju tik nad jarkom, kjer smreka raste, so seveda več kot odlične, za višinsko rast pa vemo, da je od rastišča bolj odvisna kot debelinska rast. Višina drevja je zato v večjem delu sveta tudi osnova za določanje proizvodne sposobnosti rastišč. Toda za doseganje rekordov je poleg rastišča potrebno tudi veliko sreče oziroma poseben splet ugodnih okoliščin, kot to imenuje Kotar (1988). Med ugodnimi okoliščinami je pri smreki zaradi plitvega koreninskega sistema še veliko bolj kot pri jelki odločilna pred močnim vetrom zaščitenost lega, kakršno ima tudi Sgermova smreka.

Sgermova smreka je po Zakonu o gozdovih že avtomatično zavarovana zaradi svojih izrednih dimenzij, kljub temu pa bo nujno še dodatno zavarovanje z občinskim odlokom. Regionalni zavod za varstvo

Fotografija 1: Sgermova smreka (foto Robert Brus)

Photography 1: Sgerm's spruce

naravne in kulturne dediščine iz Maribora in Uprava Republike Slovenije za varstvo narave sta v tem primeru s hitrim ukrepanjem pokazala naravnost zgledno zavzetost. Strokovne osnove za zavarovanje so že v izdelavi, denar za zavarovanje in odškodnino je zagotovljen, v kratkem bodo stekli pogovori o zavarovanju z lastnikom. Pri tem ni nepomembno, da ne nameravamo zavarovati samo Sgermove smreke, ampak tudi del izjemnega rastišča. Zavarovani objekt bo gotovo pomemben zaradi svoje izobraževalne, znanstvenoraziskovalne, rekreativne, spomeniške in konec koncev tudi promocijske vloge, saj je gotovo, da bo veliko tujih strokovnjakov hotelo videti najvišje drevo v srednji Evropi. Tudi na to se je treba pripraviti.

5 ZAKLJUČEK

5 CONCLUSION

Pravzaprav je nenavadno, da je bila Sgermova smreka do zdaj slovenski in tuji gozdarski javnosti tako malo znana. Tega je morda krivo tudi to, da doslej ni bila predstavljena v nobeni izmed strokovnih revij. Leta 1980 je Franjo Sgerm, brat lastnika smreke Rudija Sgerma, sicer v Nedeljskem dnevniku napisal članek o tedaj 57,5-metrski smreki velikanki, toda v strokovnih krogih je članek ostal brez pravega odmeva in velika večina gozdarjev še danes ob omembi višine 60 metrov nejeverno zmajuje z glavo. Hkrati se na neki način ponavlja pri smreki zgodba izpred nekaj let, ko se je z izmero visoke bukve naenkrat porušilo dotedanje vedenje o največjih višinah te drevesne vrste pri nas (Kotar 1988). Tokrat se je to zgodilo s smreko, kmalu pa bodo morda na vrsti še druge drevesne vrste.

SGERM'S SPRUCE FROM THE POHORJE IS ONE OF THE TALLEST EUROPEAN TREES

Summary

Among European tree species Norway spruce (*Picea abies* (L.) Karst.) and silver fir (*Abies alba* Mill.) are the tallest, but their heights rarely ex-

ceed 60 metres. The tallest living trees measured in Europe are a 65-metre tall silver fir from the Perućica virgin forest in Bosnia, a 60-metre tall silver fir from the Biogradska gora virgin forest in Montenegro, and 63- and 60-metre tall spruce trees from the Perućica.

In the village of Orlica near Ribnica na Pohorju in Slovenia a Norway spruce tree which was $61,7 \pm 0,09$ metres tall and 108 cm in breast height diameter was measured. An electronic theodolite Kern E 12 and an electro-optical distance meter Kern DM 503 were used to measure the height. The Sgerm's spruce, named after the forest plot's owner where it was found is with its 61,7 metres by far the tallest tree ever measured in Slovenia and probably the tallest tree in Central Europe. It is also one of the five tallest trees in Europe. There are only one or two spruce trees in Europe that exceed it.

In several ways Sgerm's spruce does not correspond to the expected site conditions Mayer (1979) found characteristic of especially tall spruce trees. First of all and most surprisingly, it is not growing in a virgin forest but in a managed forest. The altitude of the site is not between 800 and 1200 m but 550 metres. The association is *Dryopterido - Abietetum* and not the expected *Abieti - Fagetum*, and the parent rock is not limestone but sandy marl and sandstone. With a breast height diameter of only 108 cm it is very thin in comparison to other tallest spruce trees whose diameters range between 140 and 170 cm. Besides, the largest spruce trees are usually between 300 and 500 years old while Sgerm's spruce is estimated to be only 250 years old.

There are more spruces and firs in the vicinity of Sgerm's spruce which are also unusually tall. For example, the measured height of one neighbouring spruce tree was $53 \pm 0,04$ m. The abundance of large trees indicates that the site is extremely fertile. According to local foresters there are other similar highly productive sites which are protected from strong winds in wet ravines in the Pohorje region, so there is a possibility that other similarly large trees may be found.

ZAHVALA

Na prvem mestu bi se seveda rad zahvalil doc.dr. Božu Kolerju za žrtvovani dan in za natančno izmero višine drevesa. Za vse informacije, posredovanja in pomoč pri merjenju se zahvaljujem mag. Teji-Cvetki Koler, dipl. ing. Franju Sgermu, dipl. ing. Baldu Svetličiču, dipl. ing. Tonetu Modicu, dipl. ing. Samu Jenciču in rešilnemu gozdarju Mihi Kristanu.

LITERATURA

1. Bleiweis, S., 1952. O drevesnih orjakih na tujem in pri nas. *Gozd. V.*, 10, s. 307-308.
2. Inventar najpomembnejše naravne dediščine Slovenije. 1. del: vzhodna Slovenija, 1988. Zavod SR Slovenije za varstvo naravne in kulturne dediščine, Ljubljana, 436 s.
3. Inventar najpomembnejše naravne dediščine Slovenije. 2. del: osrednja Slovenija, 1991. Zavod Republike Slovenije za varstvo naravne in kulturne dediščine, Ljubljana, s. 607.
4. Kotar, M., 1977. Korenova smreka z Zassavskega hribovja. IGLG, Ljubljana, *Strok. in znan. dela* 58, 29 s.
5. Kotar, M., 1978. Debela jelka s Turna. IGLG, Ljubljana, *Strok. in znan. dela* 62, 41 s.
6. Kotar, M., 1988. Najvišja drevesa - pripomoček pri opredeljevanju ciljev. *Gozd. V.*, 46, 9, s. 379-385.
7. Leibundgut, H., 1976. Die größten Fichten und Tannen. *SZFW*, 127/6, s. 427.
8. Leibundgut, H., 1993. Europäische Urwälder. Bern, Stuttgart, Wien, Haupt, 260 s.
9. Mayer, H., 1975. Der Einfluß des Schalenwildes auf die Verjüngung und Erhaltung von Naturwaldreservaten. *Forstl. Cbl.* 94.
10. Mayer, H., 1979. Die höchsten Bäume Europas - waldvegetationskundliche Voraussetzungen für ein optimales Wachstum. *Phytocoenologia*, 6, s. 55-73.
11. Mayer, H., 1984. *Wälder Europas*. Stuttgart, New York, Gustav Fischer Verlag, 691 s.
12. Mlinšek, G., 1979. Najdebeljša drevesa v Sloveniji in njihov pomen. Diplomsko naloga. Ljubljana, BF, VTOZD Gozdarski oddelek, 62 s.
13. Modic, T., 1995. Najvišja smreka v Sloveniji raste na Pohorju. *Viharnik*, s. 3.
14. Nedelkov, S., Rezervat Parangalica, brošura, Komitet za opazvane na prirodna sreda pri Ministrstvie svet, Bulgaria.
15. Schmidt-Vogl, H., 1986. Die Fichte. Band II/1, Hamburg und Berlin, Verlag Paul Parey, 563 s.
16. Sgerm, F., 1971. Debela jelka iz Trnovskega gozda. IGLG, Ljubljana, *Strok. in znan. dela*, 69 s.
17. Sgerm, F., 1980. Zeleni spomenik osmih Sgermovih rodov. *Nedeljski dnevnik*, 13.1.1980, 11/XVIII.

STROKOVNO IZRAZJE

Delo terminološke komisije

Terminološka komisija je na enem od svojih rednih sestankov (vsako drugo sredo v mesecu) razpravljala o primernem izrazu za stroj, ki ga uporabljamo za čiščenje gošče in za obžetev. Po daljši razpravi je sprejela geslo: KROŽNA ŽAGA ZA NEGO. Zavrnila je naslednja tudi že uporabljena gesla: motorka s krožno žago, motorka za obžetev, motorna žaga za čiščenje, čistilna motorna žaga, žaga čistilka, motorna kosa. Ob tem je skupina za gozdarsko strokovno izrazje tudi razpravljala o geslu MOTORNA ŽAGA, ki ga najbolj priporoča za široko uporabo. Možno pa je uporabiti tudi številne sinonime za ta izraz:

motorka
motorna verižna žaga
enoročna motorna žaga
sabljaša motorna žaga
sabljaša verižna motorna žaga
(prenosna verižna žaga)

Potem ko je pregledala in popravila prevod 200 nemških gesel iz "Lexicon silvestre" v slovenščino, je s tem delom zaenkrat prenehala in se je lotila prevajanja gesel iz skupine novih 1000 gesel, ki so jih pripravili v Eberswaldu. Odločili smo se, da bomo objavili tista gesla, do katerih smo prišli šele po daljši razpravi. Na ta način seznanjamo bralce z našimi odločitvami in menimo, da bi lahko tudi oni v razpravi prispevali k njihovim izboljšavam, če poznajo boljše utemeljene rešitve. Hkrati objavljamo tudi dobeseden prevod nemške razlage vsakega gesla. Številke pred geslom pomenijo: zaporedno številko gesla, vrstilec iz GDK in vsebino ter obliko gesla.